

1) Identify and translate into English. Example: भृताय नराय Dat Sg Masc/Ntr of the ta-participle of √भृ → 'for the having been carried man', i.e. 'for a/the man who has been carried')

१) पतित्वा - Absolutive from √पत् - упав, улетев

२) क्षिपितः वृक्षः - Nom, sg, m, ta-participle from √क्षिप् - брошенное дерево

३) नीतानां बालानाम् - Gen, pl, m, ta-participle from √नी - приведённые дети

४) नमितुम् - Infinitive from √नम् - клянуться

५) स्निग्धेभ्यः मित्रेभ्यः - Dat\Abl, pl, n, ta-participle from √स्निह् - любимым друзьям (от любимых друзей)

६) पालयित्वा - Absolutive from √पाल्, защитив

७) उक्तस्य वचनस्य - Gen, sg, n – ta-participle from √वच् - сказанного слова

८) त्यक्त्वा - Absolutive from √त्यज् - оставив, покинув

९) इष्टाः अश्वाः - Nom, pl, m ta-participle from √इष् - желаемые кони

१०) गत्वा - Absolutive from √गम् - пойдя

११) शोक्तुम् - Infinitive from √शुच् - скорбеть

१२) भूत्वा - Absolutive from √भू - став

१३) जेतुम् - Infinitive from √जि - побеждать

१४) कथयित्वा - Absolutive from √कथ् - сказав, рассказав

१५) दग्धः ग्रामः - ta-participle from √दह् - сожжённая деревня

१६) हर्षुम् - Infinitive from √हृष् - радоваться

१७) चिन्तयित्वा - Absolutive from √चिन्त् - подумав, взволновавшись

१८) दग्धुम् - Infinitive from √दह् - жечь

१९) बुद्ध्वा - Absolutive from √बुध् - проснувшись, поняв

२०) विष्टेन गृहेण - Instr, sg, n, √विश् - домом, в который проникли

२१) धारयितुम् - Infinitive from √धृ - держать

२२) त्यक्तात् पुरात् - Abl, sg, n, ta-participle from √त्यज् - из покинутого города

2) Give the absolutive and the Nom Sg Masc of the regular ta-participle of each of the following verbal roots. i indicates that a root usually inserts an -i- between stem and suffix.

Example: to conquer: √जि → जित्वा 'having conquered', जितः 'having been conquered'

- a) to carry - √भृ → भृत्वा (отнеся) → भृतः (носимый)
- b) to write (I) - √लिख् → लिखित्वा (написав) → लिखितः (написанный)
- c) to run - √द्रु → द्रुत्वा (пробежав) → द्रुतः (пробежавший)
- d) to release √मुच् → मुक्त्वा (освободив) → मुक्तः (освобождённый)
- e) to grow √वृध् → वृद्ध्वा (взрастив) → वृद्धः (растимый)
- f) to bow √नम् → नत्वा (поклонившись) → नतः (поклонившийся)
- g) to be alive (i) √जीव् → जीवित्वा (пожив) → जीवितः (живой)
- h) to lead √नी → नीत्वा (ведя) → नीतः (ведомый)
- i) to remember √स्मृ → स्मृत्वा (вспомнив) → स्मृतः (помянутый, вспомненный)

3) Review exercise. Translate into English.

- १) क्षेत्राणि - Поля
- २) तुष्यन्ति- они наслаждаются
- ३) श्लोकानाम् - Gen, pl, m – строф, шлок
- ४) नामितः- склонённый
- ५) मोक्तुम् - освобождать
- ६) नश्यतः - √नश् - уничтоженный
- ७) नाययन्ति - они ведут
- ८) युद्धेषु- в битвах
- ९) मित्रयोः - Gen/Loc, du, n – друзей / среди друзьях
- १०) रक्षितः - защищённый
- ११) रक्षतः - du, 3p – они двое защищают
- १२) रक्षति - он защищает
- १३) नतैः - Instr, pl, - кланяющимися
- १४) शोचितः - скорбный
- १५) गृहाभ्याम् - Instr/Dat/Abl, du, n – двумя домами \ двум домам \ из двух домов
- १६) दृष्ट्वा - √दृश् - посмотрев
- १७) दर्शयामः- мы смотрим
- १८) दग्धुम् - Infinitive, жечь

१९) वदसि - ты говоришь

२०) इच्छथ: - вы (двое) говорите

२१) गच्छथ - вы идёте

4) Translate into English.

१) पापान् युद्धे जित्वा शूराः हृष्यन्ति । Грехи в битве победив герои радуются.

२) तव मित्राणि ग्रामे स्थितानि पश्यामि । Твоих друзей в деревне стоящих я вижу.

३) व्याघ्रात् बालं पालयित्वा अश्वः बालेन सह ईश्वरस्य गृहं गच्छति । От тигра ребёнка защитив конь с ребёнком к владыки дому идёт.

४) सिंहः इह किं करोति इति चिन्तयित्वा बालः गृहं द्रवति । “лев здесь что делает” – так подумав ребёнок домой бежит.

५) प्रियं कुलं त्यक्त्वा कुमारः मित्राणि युद्धं नयति । Любимую семью оставив, юноша друзей в битву ведёт.

६) दूतः वनं गतः । किं तत्र गच्छसि इति पुरुषेण पृष्ठः । Гонец в лес пошёл. Что там ты делаешь – так человеком

७) गृहं मित्राभ्यां सह त्यक्त्वा बालः पुरात् वनं द्रवति । Дома двух друзей оставив, ребёнок из города в лес бежит.

८) शूरैः जितस्य नगरस्य कथाः (‘stories’, Nom Pl) जनान् हर्षयन्ति । Храбрецами захваченных городов истории людей радуют.

जनाः शूरेभ्यः एव नमन्ति ।

Люди только героям поклоняются.

९) पुरे वसामि इति उक्त्वा बालः नरं किं वने वससि इति पृच्छति ।

Я в городе живу – так сказав, мальчик человеку – почему в лесу живёшь – так спрашивает.

१०) देवाः गुणान् पश्यन्ति इति वदामः ।

Боги добродетели видят – так мы говорим.

११) अपि ईश्वरस्य गृहं गत्वा जनाः ईश्वराय नताः ।

Даже во Владыки дом прийдя, люди Владыке поклоняются.

१२) गृहं कुलं च त्यक्तुं न इच्छामि इति उक्त्वा कुमारः सीदति ।

Дом и семью покидать не желаю – так сказав, юноша садится.

१३) मित्राणि द्रष्टुं गच्छामः इति उक्त्वा बालाः गृहं त्यजन्ति ।

Друзей увидеть идём – так сказав, дети дом покидают.

१४) नगरं पापैः जितं दृष्ट्वा शूराः तत् (that) नगरं वेष्टुं न इच्छन्ति ।

Город злодеями захваченный увидев, герои в этот город заходить не желают.

१५) पुत्रः वृक्षात् पतितानि फलानि हत्वा नृपाय दातुम् ('to give') इच्छति ।

Сын с дерева упавшие плоды взяв царю отдать желает.

२६) पुत्रः वृक्षात् नरेण पातितानि फलानि हत्वा नृपाय दातुम् ('to give') इच्छति ।

Сын с дерева человеком сброшенные плоды взяв царю отдать желает.

२७) अहं वनं गन्तुं न इच्छामि । Я в лес идти не желаю.

२८) दग्धं क्षेत्रं पुरं च त्यक्तम् इह दृष्ट्वा जनाः शोचन्ति । Сожжённое поле и город покинутый здесь увидев, люди скорбят.

READINGS

Kṛṣṇa Tells Arjuna about the Cycle of Rebirths

बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव च अर्जुन । Много я имел прошлых рождений и ты, О Арджуна
तानि अहं वेद सर्वाणि न त्वं वेत्थ परंतप ॥ Я все (их) знаю, ты не знаешь, Парантапа.

Ways to Learn about Someone's Character

दूतं वा लेखं वा दृष्ट्वा अहं नृपस्य अदृष्टस्य । Или гонца или письмо увидев, царя (ранее) не виданого
जानामि तं नरेन्द्रं प्राज्ञं प्रज्ञाविहीनं वा Могу знать то - царь мудрый или глупый

A Warrior's Fortune

मृतः प्राप्स्यति वा स्वर्गं शत्रून् हत्वा अपि वा सुखम् ।

Мертвый или неба достигнет врагов убив, или даже счастья.

उभौ हि शूराणां गुणौ एतौ सुदर्लभौ ॥

Точно оба эти качества герою труднодостижимы.